

Tükör

18. évfolyam
2012. augusztus

Éhes Kína vassal álmodik 4 Lassú megújulás a Balatonnál 10 Napraforgós vidéki szállások 17 Csempészalagutak Ukrajnából 24

8. oldal

VÁR ÁLL OTT,
HOL EGYKOR
KŐHALOM

Minden cseppért kár

Költségcsökkentés

**Biológiai
szennyvíztisztítás
közműpótló
berendezésként is**

Klarofix® 4-50 lakosegyenértéig (LE) (családi házak, panziók, turisztikai létesítmények, intézmények)
Klarocom® 50-1500 LE (közintézmények, lakóközösségek, kistelepülések) szennyvíztisztítási rendszere kommunális szennyvíz kezelésére.

A tisztított szennyvíz már az alap tisztítási osztálytól is öntözésre, szikkasztásra alkalmassá válik, magasabb fokú tisztítás esetén pedig akár WC-öblítésre, vagy technológiai vízként újra felhasználható, továbbá felszíni vízbe vezethető. A minőséget 18 000 működő berendezés szavatolja Európa-szerte.

Vízmegtakarítás

**Vízvisszaforgatás,
csapadékvíz-
hasznosítás**

AQUALOOP A 2012. évi IFAT ENTSORGA Környezetipari Kiállításon bemutatott innováció. Membrántechnológiás vízvisszaforgató rendszer, akár 80%-os vízmegtakarítást is eredményezhet. A modulárisan építhető membránszűrők egységként napi 28 köbméter szűrkevizet képesek megtisztítani, ami újra felhasználható. Családi háztól nagyobb objektumokig, társasházakhoz, iskolákhoz és egyéb épületekhez is 4-192 LE-ig.

Minőség, biztonság, megbízhatóság

A berendezések távfelügyelettel működtethetők, alacsony energiaigényűek, üzembiztonságuk egyedülálló.

EcoSpringAqua Kft.
szennyvíz-kezelés

További információ:

Telefon: (+36 70) 287 2326

E-mail: info@ecospringaqua.hu

Weblap: www.ecospringaqua.hu

Napenergia a kistelepülések szolgálatában

Valósítsa meg beruházását pályázati forrásból!

Hamarosan megnyitják a KEOP 4.2.0 pályázati alapot. Ez ragyogó lehetőség a kistelepüléseknek, hogy pályázati pénzből napelemes rendszerrel oldják meg az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények elektromos ellátását, ezzel komoly megtakarítást érjenek el éves szinten.

A vissza nem térítendő pályázati támogatás mértéke 85%!

{előreláthatóan}

Cégünk örömmel áll a települések rendelkezésére az alábbiakban:

- ingyenes felmérés és konzultáció
- pályázati tanácsadás
- pályázatírás
- projektmenedzsment
- kivitelezés kulcsrakész átadással
- engedély ügyintézés

Bővebb információért állunk szíves rendelkezésére!

Newergies Kft. • www.neweriges.com • info@neweriges.com • 06 1 781 2535

new
erg
ies

Tartalom

AKTUÁLIS

- 4 Éhes Kína vassal álmodik
- 6 Rövid hírek

SIKERSZTORI

- 8 Vár áll ott, hol egykor kőhalom
- 10 Lassú megújulás a Balatonnál

VALÓSÁG

- 13 A tanya mint modell
- 14 Opelváros a turizmusban is keresi jövőjét
- 16 Vidéken bővülnek a takarékszövetkezetek

PRAKTIKA

- 17 Napraforgós vidéki szállások

ZÖLD JÖVŐ

- 18 Ötévente duplázódó energiaárak

TESTVÉREK

- 24 A szálak messzire vezetnek

KARIZMA

- 26 A „kis Csiga” sportos várost épít

Impresszum

MAGYAR ÖNKORMÁNYZATI TÜKÖR

Főszerkesztő: Bertók T. László
Főszerkesztő-helyettes: Szarka Sándor
Tördelés: Valkóczy József

Szerkesztőség címe:

1085 Budapest, József körút 68.
Telefon/fax: (+36 1) 334 1974
E-mail: motszerk@gmail.com

Kiadó:

Ergotop Kft.

1085 Budapest, József körút 68.

Kiadásért felel: Galsa László ügyvezető igazgató

E-mail: ergotop@t-email.hu

HU ISSN: 2063-6326

Nyomda: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.

Megjelenik: havonta

**HIRDETÉS-
FELVÉTEL:**

BEREGSZÁSZI MIKLÓS hirdetési vezető

Tel./fax: (+36 1) 220 3760

Mobil: (+36 70) 519 4434

onkortukor@gmail.com

Címlapfotó: Somfai Sándor

TERÍTETT ASZFALT

Képzelnék el egy méregdrága, hipermodern éttermet, melynek építécekor belsőépítész és lakberendező nagy műgonddal álmodták meg a trendi minimalista dizájnt. Képzelnék el, napokon át hogyan vitatkoztak a színpaletták felett, törték a fejüket a felhasznált anyagok milyenségétől kezdve a ledvilágítású bárpult króm-nikkel díszbigyóin át egészen addig, hogy hogyan rejtsek el a légkondi-

onáló légebeömlő nyílásait. Munkát, szaktudást, kreativitást, egyszerűen önmagukat adták bele, és mi hálásak vagyunk érte.

Aztán képzelnék el, hogy egy ilyen étterembe bemegyünk, lágy zene szól, leülünk a megterített asztalhoz, élvezzük az esztétikum játékát, gyönyörködve igazgatni kezdjük magunk előtt a híres formatervező által tervezett villát, amikor váratlanul megakad a szemünk egy ordenáréságon. Mondjuk egy gusztustalan kis papírdarabkán. Eleinte nem hiszünk a szemünknek. Késünk hegyével gyanakodva megpiszkáljuk, hátha tévedünk. A papírfecni azonban megfordul. Egy használt szalvéta belső oldala vigyorog vissza ránk, pecsenyeziros tartalma még egy kicsit szét is kenődött az abroszon.

Budapest egyik legdinamikusabban fejlődő utcája a Váci út, amely nyolcvanas években még a lepukkant szocialista gyárak szürke, dohos, hanyatlásszagú világát jelentette. A szürke zóna helyén mára modern üveg-márvány irodaházak délcegeskednek. Bennük kiskosztümös csini kis szinglikkel, akik este tízkor is még kopácsolják a billentyűzetet együtt a Boss-öltönyös csókákkal, akiknek szemlátomást jól fekszik a bizniszvilág. Pénzisten templomai pedig olyanok, hogy beléjük lépve az embernek kétségei támadnak: lehet, hogy itt illenék levenni a cipőt?

Rengeteg pénzt investáltak ezekbe az irodaházakba, így végre Budapestnek is lett egy igazi Cityje. Elegáns, drága épületek sora, minőségi anyagokból összerakva. Pénz volt elég, és végre az építécek is kiélhették magukat! Mert végre volt rá igény. Ami jelzi, hogy Magyarországon sem csak a kispálya lehetséges. Már nem csak az. Egy kicsit Londonra, némileg Frankfurtira emlékeztet. Kell egy fővárosnak egy üzleti negyed! Ettől nem west-balkán. Egy negyed, ami kicsit kiemelkedik a szocializmus után kiheverhetetlennek tűnő lepukkantságból.

Aztán egyszer csak megakad a szemünk egy ordenáréságon. Visszaránt a földre. A Dózsa György úti kereszteződésben vannak az úton szigetek. Méteres gaz rajtuk, parlagfű, miegymás. A közútkezelők főnökét minősíti. Gondolom politikai állás az is. És áll a szigeten két jókora rozsdás izé is. A metró szellőzője. Néhány méterrel arrébb pillepalackos folyadéktól felpuffadt arcú hajléktalanok óbégatnak. Krárogva turháznak, lejmoznak, szemetelnek. Egyikük éppen szoknyafelhúzva leguggol a gaz közé a dolgát elvégezni. Mindezt fényes nappal a hatsávos Váci úton.

Nesze neked Capital Square! Welcome in Budapest City!

Bertók T. László

Államosítani, vagy a törvényt betartatni?

ÉHES KÍNA VASSAL ÁLMODIK

Fémlopás mindig is volt, de amióta Kína csillapíthatatlan nyersanyagéhsége felverte a fémhulladékok árát a nemzetközi piacon, elviselhetetlen méreteket öltött a fémlopás hazánkban (is). A fémhulladékok-felvásárlási rendjének drasztikus szigorítása nem hozott eredményt, ezért Pócs János fideszes képviselő önálló indítványt nyújtott be a szektor államosításáról, ami ellen az érintett szakma képviselői határozottan tiltakoznak. Az államosítás rendőrségtől eredő, az NGM által felkarolt ötlet szerintük átgondolatlan és egyáltalán nem jelent gyógyírt a problémára.

■ SZÖVEG: BERTÓK T. LÁSZLÓ

Tavaly év végén széles körű szakmai konzultáció indult a színesfém-lopások és az illegális kereskedelem megfékezésére irányuló jogszabály-módosításról – emlékeztet rá Urbán János, a Fémkereskedők Szakmai Egyesületének elnöke. A Nemzetgazdasági Minisztérium által vezetett munkacsoportban és a konzultáció-sorozaton részt vett a NAV, a rendőrség, a vidékfejlesztési tárca, mindhárom szakmai szervezet, és a jelenség legnagyobb áldozatai, a MÁV, a BKV, az ELMŰ. Abban minden fél egyetértett, hogy nem a rendőrségnek kellene az ilyen ügyekben eljárnia, hanem inkább a céginformációk birtokában lévő NAV-nak kellene széles körű nyomozati jogkör adni. Azt is kikötötték javaslatukban, hogy tilos legyen csatornafedelet, elektromos kábelt, közlekedésben használt műszaki berendezéseket és annak alkatrészeit felvásárolni. Minden fél elégedettségére idén februárban létre is jött egy kompromisszumos jogszabály-módosítás, amely a remények szerint május elején lépett volna életbe. Ehhez képest az érintettek a sajtóból értesültek arról, hogy hiábavaló volt minden erőfeszítésük, mert az egyeztetve kidolgozott javaslatcsomag helyett született egy másik javaslat, amelyet Pócs János fideszes országgyűlési képviselő nyújtott be, és amelyről a szakmai szervezetek állítása szerint nem folyt semmilyen előzetes egyeztetés velük. Urbán szerint megdöbbentő, hogy az érintettek javaslatát félre söpri egy polgármester indítványa, egy agrármérnöké, aki egy egészen más szakterület képviselője. Vajon miután a dinnyét is lopják, a képviselő úr a dinnyelopás megfékezésére a dinnyekereskedelem államosításában látná a megoldást? Vagy inkább a 300 milliárdos üzletre akarja rátenni a kezét az állam a bűnözés elleni harc álcája alatt? – teszi fel a kérdést.

A valóság az – mondja lapunknak az érdekképviselő elnöke – hogy a lopott fém kereskedelme mögött kiterjedt nemzetközi bűnszervezetek állnak, amelyek ráadásul sokszor

összejátszanak a károsult cégek alkalmazottaival is. Senki sem kockáztatna ugyanis például felsővezeték-lopást, ha nem sügnák meg belülről, hogy éppen mikor, melyik szakasz nincsen feszültség alatt. Az ilyen nagyszabású lopások komoly felkészültséget és bennfentességet feltételeznek – állítja.

Urbán véleményét megerősíti a Budapesti Közlekedési Központ (BKK) honlapján olvasható információ, miszerint míg tavaly augusztusig „csupán” 58 millió forint értékben történt kábellopás, addig az idén már 184 millió forintos kárt okoztak az elkövetők a BKV vonalain. A vállalat korábban jelezte a rendőrségnek azt a gyanúját, hogy a bűnszervezeteket valószínűleg BKV-s dolgozók is segíthetik, a tettesek ugyanis olyan információk alapján dolgoztak, amelyeket csakis egy szűkebb belső kör tudhatott.

Ezek után különös, hogy a rendőrség felderítési mutatói e területen miért mindössze 5-10 százalékosak? Érthetetlen, miért nem lépnek fel a törvénytelenül működő felvásárlók ellen, miközben szóvivőik folyamatosan nyilatkozzák: pontosan tudják kik az orgazdák, és hol tevékenykednek. Ha egy elkövetőt mégis lefűlelnék, az illető órákon belül szabadlábra kerül és nem születnek elrettentő ítéletek is. A hatóságok hozzáállására jellemző, hogy például a Fémkereskedők Szakmai Egyesületének hiába vannak bizonyítóerejű videofelvételei nyilvánvalóan lopott holmival kereskedő illegális felvásárló-telepekről, amelyeket feljelentéseikhez csatoltak, azonban a rendőrség nem tett semmilyen lépést.

A Hulladékhasznosítók Országos Egyesületének ügyvezető igazgatója, Sárosi Eszter szintén a hatósági erélytelenséget tartja a tolvajok felbátorodása fő okának. A világ legszigorúbb fémkereskedelmi szabályozása, a hazai fémtörvény hatályba lépése óta eltelt három év nem hozott eredményt, ami szerint jó bizonyítja, hogy nem jogalkotási kérdésről van szó.

Az ágazat államosítása szerinte is abszurd ötlet és nem csak azért, mert az EU csak indokolt esetben támogatja az államosítást. Irracionális, mert az érintett mintegy 600 felvásárló cég tulajdonosának kártalanítása nélkül nem valósítható meg. Márpedig képzeljük el, mekkora kártérítési összegről lenne szó! Az ágazat éves árbevétele 300 milliárd forint, és a kártérítés ennek a többszörösére rúgna. Márpedig ilyen címen kifizetett horrorbilis kiadásokra az állami költségvetésnek igazán nincs szüksége! – fűzi hozzá Sárosi Eszter. Ez a kiadás távolról se lenne arányban ez elérni kívánt céllal, ennél sokkal olcsóbb és célravezetőbb lenne pénzt, fegyvert, paripát és megfelelő hatáskört adni a hatóságnak. A felvásárlás szabályait az elmúlt években annyira megszigorították, hogy hulladék vassal kereskedni immár körülményesebb, mint arannyal. Minden dekával el kell tudni számolni, mindent rendszerezve kell tárolni, meghatározott ideig változatlan formában kell őrizni, mindent papíron is, kamerával is rögzíteni, továbbá jelenteni kell.

A becsületes kereskedők számára tekintélyes versenyhátrányt okoznak az adót nem fizető illegális fémkereskedők, ráadásul telephelyeik ugyanúgy célpontjai a tolvajoknak, következésképp a legális cégek nagyon is érdekelték a csalók lebuktatásában. Az, hogy ez mégsem történik meg, súlyos rendszerhibára vezethető vissza: külön van választva az ellenőrzési és nyomozati jogkör. Ehelyett az engedélyezési és ellenőrzési jogkörrel felruházott NAV-nál kellene összefutnia minden szálnak, a feljelentéseknek és a nyomozati jogkörnek is ide kéne tartoznia – foglalja össze a szakma legfontosabb javaslatát a HOE igazgatója, aki hozzáteszi: a rossz bírósági gyakorlat is okolható a helyzetért. Bár a jogszabályok régóta lehetővé teszik, hogy minősített esetként ítéljék meg a fémlopásokat, a bírói gyakorlat érthetetlen módon mégis az, hogy csupán az elloptott fém konkrét értékét veszik kárértékként figyelembe tekintet nélkül a szolgáltatóknál keletkező, sokszorosát jelentő teljes kárértékre. Így egyszerű szabálysértési eljárásá degradálódnak a közüzem működését zavaró és a közlekedés biztonságát veszélyeztető esetek.

Ma túlságosan sok a felvásárló telep, és hiába a sok adminisztratív rendelkezés, ellenőrzési törekvés, amelyik kereske-

dő akarja, az ügyis megtalálja a kiskaput – állítja Pócs János, az államosításról szóló törvényjavaslat szerzője, aki szerint minden lopott fémet végső soron legalizál egy hivatalos kereskedő. Ellenkező esetben nem lehetne továbbértékesíteni Európában feldolgozásra. Ezt igazolja vissza az a július végi MTI-hír, mely szerint számlákkal fedett, illegális eredetű árut forgalmazó színesfém-kereskedő hálózatot leplezett le a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV). A 14 céget érintő nyomozás során országsszerte 40 házkutatást tartottak, iratokat, egyéb bizonyítékokat és vagyontárgyakat foglaltak le. A hatóság becslése szerint be nem fizetett adóból több százmillió forintos kár érhetne a költségvetést. A nyomozás adócsalás és csalás, továbbá magánokirat-hamisítás gyanújával folytatódik, többeket letartóztattak.

Mint Pócs János kiemeli: valótlan az a híresztelés, hogy a szektor államosításáról szóló előterjesztés egyedül az ő fejéből pattant volna ki, ugyanis az a rendőrséggel és a NAV-val történt előzetes megoldáskeresés nyomán született. E hatóságok szakértői fogalmazták meg, hogy csak akkor tudnák hatékonyan ellenőrizni a színesfém-kereskedelmet, ha azt az állam a saját kezébe venné – így a képviselő, aki visszautasítja azt az állítást is, hogy akkor is ugyanilyen nagyságrendben folyt a fémlopás Magyarországon, amikor a felvásárlás állami monopólium volt.

Az államosítás módjára, kártérítésre és az ágazat azt követő működésére vonatkozó kérdésünkre válaszul elmondta, hogy korai erről beszélni, hiszen jelenleg még az sem biztos, hogy a parlamenti többség egyáltalán támogatja a napirendre tűzését. A konstrukció részletei még nincsenek is kidolgozva, és igéri, folyamatosan egyeztetni fog a szakma képviselőivel.

Pócs János elfogadja, hogy van egy erős szakmai érdekcsoport, amely kitűnően él a jelenlegi helyzetben, így érthetően az az érdeke, hogy a mostani állapot fennmaradjon. Ő, mint polgármester azonban azt tapasztalja, hogy a lakosság eljutott a türeshatárára. Lakossági fórumokon órákon keresztül csak sorolják az emberek a kárukra elkövetett lopásokat, aminek – mint mondja – véget kell vetni.

A kérdés persze továbbra is eldöntetlen: mindezt államosítással, vagy a hatósági munka javításával kellene? ■

Rövid hírek

KIJELÖLTÉK A JÁRÁSOKAT

A járások 1983-as megszüntetésekor 83 hoz képest több mint kétszer annyi, 175 járás lesz az új rendszerben Magyarországon. A legnépesebb járás a debreceni lesz, amely a megyeszékhelyen kívül további 3 települést foglal magába, a legtrikábban lakott a 9 ezres gönci. A járások száma még az utolsó napon is nőtt, három települést járásközponttá emeltek, mivel onnan tömegközlekedéssel nem volt elérhető a korábbi tervekben kijelölt központ. Több helyen tiltakozást váltott ki a járásközpontok kijelölése, a 29 ezres Budaörs például a fele akkora lakosságú Budakeszi irányítása alá került.

HETI ÖT TESTNEVELÉS

A most induló tanévtől fokozatosan bevezetik a heti öt testnevelés órát. A kötelezettség egyelőre az elsősökre, az ötödikesekre és a kilencedikesekre vonatkozik, a későbbi években azonban az ezekre az évfolyamokra belépő újabb diákokra is – vagyis négy év múlva a diákság összességére. A felmérések szerint a magyar fiatalok mintegy ötöde túlsúlyos, a törvény végrehajthatóságát ugyanakkor némileg megkérdőjelezi, hogy egy ombudsmani felmérés szerint az iskolák ötödének nincs tornaterme.

47 MILLIÁRD TURISZTIKAI BERUHÁZÁSOKRA

Harmincnégy kiemelt turisztikai beruházásnak 46,7 milliárd forint uniós

támogatást juttat a kormány. A pénzt kastély- és vár felújításokra, kerékpár- és gyalogos turistaútvonalak építésére, országos turisztikai rendezvények fejlesztésére fordíthatják a nyertesek. A legnagyobb összeget a hatvani Grassalkovich-kastély, valamint a mátraverebélyi Nemzeti Kegyhely nyerte, de támogatják a szegedi dóm, a debreceni és pécsi nagytemplom felújítását is. A nyertesek között olvasható a Bajai Halászléfőző Fesztivál is, ahol az „informatikai háttér” megteremtését segíti a pályázati pénz.

SZÁLLODAHAJÓ-STOP BUDÁN

Lakossági panaszok hatására azonnali hatállyal megtiltotta az I. kerületi önkormányzat a szállodahajók kikötését a fennhatósága alá tartozó Dunai partszakaszon. Az indoklás szerint a hajók éjjel-nappal üzemelő generátorai zajosak voltak, a hulladékkezelés pedig nem volt megfelelő. E szakaszon vannak a lakóházak legközelebb a folyóhoz az egész fővárosi Duna-parton. Szállodahajókkal évi 250 ezer turista érkezik Budapestre, ebből 100 ezer eddig a budai oldalon lépett partra.

CSÓD SZÉLÉN A GYULAI HÚSKOMBINÁT

Hárommilliárdos hitelállomány alatt roskadozik, s már a folyamatos termelést is alig tudja finanszírozni a Gyulai Húskombinát. A vállalat működése annak ellenére akadozik, hogy a cég az idei első félévben – főleg az orosz exportnak köszönhetően – 15 százalékkal több termék kivitelére volt

képes. Az ország egyik első, hungarikum-termelő vállalatát a kormány stratégiaileg kiemelt céggé minősítette, ami csődhelyzetben lehetővé teszi különleges bánásmód alkalmazását. A másfél milliárd forintos tőkeemlést, amiben a húskombinát vezetői reménykedtek, azonban egyelőre nem biztosítja az állam.

KÉSÉSBEN A SZUPERLÉZER

Vizsgálatot rendel el a kormány a szegedi lézerkutató központ beruházásának késésével kapcsolatban. A 60 milliárd forintos uniós projektnek 2015-re kellene elkészülnie, azonban a pályázatással kapcsolatos viták miatt még az építés sem kezdődött el. Szegeden a világ legerősebb lézerénél ezerszer nagyobb teljesítményű berendezést építenének, amely forradalmasíthatná a molekulakutatást és a részecskegyorsítást.

SZÍNHÁZBEZÁRÁSOK BUDAPESTEN

Szűkültek a fővárosiak művelődési lehetőségei: a nyári hónapokban a Játékszín és a Budapesti Kamaraszínház is a bezárás mellett döntött – utóbbi ráadásul három különböző helyszínen levő színpadot működtetett a városban. S augusztus elsejétől nem nyit ki a művészmozsi-hálózat egyik tagja, az Odeon sem. A kultúra iránti fizetőképes kereslet csökkenését jelzi, hogy immár a fővárosi nagyszínházak is kénytelenek megelégedni 80 százalékos helykihasználtsággal.

ÖSSZEOMLOTT A JOBBIK-FŐVÁROS

Egy új frakció alapítása miatt megszűnt a Jobbik többsége a tiszavasvári képviselő-testületben, s mivel nem tudtak megállapodni az új alpolgármesterről, a testület feloszlatta önmagát. A 2010-es helyi választások során a szabolcsi városka volt az egyetlen település, ahol nyerni tudott a Jobbik, ezért az itt bevezetett intézkedéseket egyfajta országos mintaprogramnak is tekintette a párt. Az új választást október végére tűzték ki, a Jobbik a jelenlegi polgármestert, Fülöp Eriket indítja majd újra.

HÁROM ISKOLA A ROMA ÖNKORMÁNYZATNÁL

Három általános iskolát: a szirákít, a tiszapüspökít, és egy szolnoki intézményt vett át az Országos Roma Önkormányzat. Az intézményekbe többnyire cigány gyermekek járnak. A szirákai intézményt több száz önkéntes segítségével a tanévindítás előtt fel is újította a szervezet. Farkas Flórián, az ORÖ elnöke az jósolja, hogy rövidesen felsőoktatási intézményt is működtetni fog a Roma Önkormányzat.

ÉPÜL AZ ÚJ FRADI PÁLYA

Közel húszmilliárd forintért indul januártól a Ferencváros új labdarúgó-stadionjának beruházása. A régóta tervezett létesítmény közel 23 ezer néző befogadására lesz alkalmas, egyúttal azonban szórakoztató és üzleti központként is működik majd. Az építkezés az egész környéket megújítja, a szomszédos telkeken iroda- és lakóházak épülnek majd.

LEVÁLIK AKARATTYA KENESÉRŐL

Leválik Balatonakarattya Balatonkeneséről – döntött 87 százalékos többséggel az augusztus elején megrendezett népszavazás. Az akarattyaiai úgy

éreztek, a kenesei önkormányzat jóval kevesebbet juttatott a településrésznek, mint amennyit fürdőtelepeik bevételei hoztak az önkormányzatnak. A jelenleg közel ezer fős Balatonakarattyát még 1950-ben egyesítették a háromezres Balatonkenesével.

HÉVÍZ A LEGLÁTOGOTTABB

A KSH adatai szerint tavaly Hévíz volt a leglátogatottabb vidéki település. Itt közel egymillió vendégéjszakát töltöttek a turisták. A látogatók mintegy fele külföldről érkezik, a külföldi vendégek fele pedig Németországból – a városban eltöltött idő tavaly is 6 százalékos emelkedést mutatott. A lista második helyén Hajdúszoboszló áll, ide azonban már harmadával kevesebb vendég érkezett.

A FŐVÁROSÉ A CET

Bírósági végzéssel lépett birtokba a fővárosi önkormányzat a CET „kulturplázában”. Budapest, és a beruházó Porto között közel kétéves vita folyik arról, hogy az épület megfelelő minőségű-e, ezért a főváros nem vette azt át. Ennek hatására a beruházást késésbe került, aminek következtében alvállalkozók tucatjai nem lettek kifizetve. A főpolgármester-helyettes az átvételnél úgy nyilatkozott, tízmilliárd forintból kifizetik a tartozásokat, miközben az eredeti szerződés szerint az épületért – igaz, 25 év működtetést is beleértve – 32 milliárdot fizettek volna.

SIKKASZTOTT, MÉGIS MARADHAT

Sikkasztásért elítélték, mégis maradhat posztján Dombóvár polgármestere. A Szekszárdi Törvényszék ugyanis első fokon úgy döntött: a felfüggesztett börtönbüntetést kimondó Kúria mentesítette a településvezetőt a jogkövetkezmények alól is. A polgármester még 2003-2004-ben azzal követte el a bűncselekményt, hogy képviselő-testületi felhatalmazás nélkül utalt át települési pénzeket egy önkormányzati tulajdonú cégnek pályázati önerő igazolására.

SOPRON A NAPKORONA BAJNOKA

Sopron, Tapolca és Nagypáli nyerte el Napkorona Bajnokság fődíjait. A 174 önkormányzatot megmozgató versenyen az 50 ezer főnél népesebb, 5-50 ezer fő közötti, valamint 5 ezer főnél kisebb települések számára osztottak elismerést. A versenyt azok a települések nyerhették, ahol a lakosság létszámához képest a legnagyobb arányban használnak napkollektorokból vagy napelemekből nyert energiát.

ÜZEMELTETŐ NÉLKÜLI MÁV-KISÁLLOMÁSOK

Hiába fejezte be hónapokkal ezelőtt a MÁV a Budapest-Székesfehérvár vasútvonal felújítását, a kistelepülési állomások nagy része továbbra is zárva van. Az önkormányzatok ugyanis vonakodnak átvenni, s így felelősséget vállalni a biztonsági kamerák nélküli helyiségekért, a vállalkozók számára pedig nem látszik gazdaságosnak például a vécék üzemeltetése. A vonal állomásait 80 százalékos uniós támogatással 181 milliárd forintból újította meg a MÁV, ám az utasoknak továbbra is a tűző napon kell várniuk a vonatokra.

■ SZÖVEG: SZARKA SÁNDOR ■ KÉP: SOMFAI SÁNDOR

Egertől húsz kilométerre, a Mátra keleti csücskében, zöldellő erdők fölé emelkedve, valószínűtlen magasságban lebeg a siroki vár. Magyarország egyetlen sziklaalapzatra épített erődítményének soha nem volt tényleges katonai jelentősége. Még fénykorában is – ahogy a helyiek emlegetik – mindössze száz lovast állomásoztatott itt Mátyás király. Ám most, öt és fél évszázaddal később az építmény új jelentőségre tehet szert. A várat újjáépítik, látványosságokkal és attrakciókkal bővítik, amitől a helyiek a turizmus felfutását várják.

ÉVTIZEDES ÁLOM

Lakatos István, Sirok polgármestere kitartó ember. Még 28 évvel ezelőtt, tanácselnök korában vette fejébe, hogy az

Lakatos István: a megújult vár megtízszerezheti a turistaforgalmat

Sikeres újjáépítés Sirokon

Vár áll ott, hol egykor kőhalom

Októberre befejeződik a siroki vár felújítása. A magyar műemlékfelújítások során oly ritka újjáépítés keretében az épület korbákos főkapt kap, és számos falát megmagasítják. Az uniós támogatással megvalósuló beruházásért közel három évtizeden át küzdött a falu polgármestere.

ország műemlékeinek első vonalába emeli a település fölött uralkodó 12. századi várat. Mindez a nyolcvanas évek végén még reménytelen álmoknak látszott. Az alsóvárat 1962-ben részletesen feltárták ugyan, megfelelő állagmegóvás híján azonban ezzel inkább ártottak a több évszázados kőemlékeknek. A kilencvenes években a falmaradványok dűledezni kezdtek, s már-már úgy tűnt, hogy az építményt le kell zárni. Ám Lakatos István nem adta fel.

A fordulat 1992-ben következett be. Ekkor sikerült felvetetni a várat a nemzeti örökségvédelmi listára. Arra hivatkoztak a sirokiak, hogy ez az ország egyetlen, közel ezeréves sziklavára.

Ám innen még fáradságos út vezetett a jelenig, az unió által finanszírozott 356 millió forintos felújításig. A vár hiába lett a nemzeti örökség része, állaga tovább romlott. A kilencvenes évek közepén már fő látványosságai – ablakai, boltívei – összeomlása fenyegetett. A sirokiak ekkor létrehozták a váralapítványt, a polgármester gyűjtést szervezett, s a falubéliektől összekalapozott tízegynéhány millió forint elégnak bizonyult arra, hogy állagmegóvó támogatás alapjául szolgáljon. A Széchenyi Terv keretében később vízzel és árammal látták el a várat – megfelelően a magasabb igény szintű turizmus elvárásainak, majd a folyamatot a 2009-ben elnyert uniós támogatás koronázta meg, amelynek keretében az egész alsóvár felújítása megindulhatott. Falait megmagasítják, korábban összedől

kapuit újjáépítik, a vár belsejében pedig kilátót, vártörténeti kiállítótermet, s kézműves foglalkozásokhoz alkalmas iparos teret létesítenek. A polgármester törekvései szerint előkészületeket tesznek a felsővár megújítására is, ám ennek egyelőre csak a feljáratát tudják feljavítani, a többi az újjáépítés következő szakaszának feladata lesz.

– A 356 millió forintos költségből 330 millió az uniós támogatás. A többi önerő, ám mivel az várnak az állami tulajdonú Műemlékek Nemzeti Gondnoksága a kezelője, ezt a részt a magyar állam állta – mosolyog a polgármester.

– Örök szakmai vita a műemlékvédelemben, hogy a rekonstrukció után az eredeti maradványokat és a rekonstruált új pótlásokat a történelmi hitelesség érdekében eltérő kövekkel válasszuk el egymástól, vagy az építményeket az egykori formájuknak megfelelően próbáljuk újjáépíteni – mondja Dienes Péter, az állami szervezet műszaki kapcsolattartója. – Sirokon az utóbbit választot-

tuk. Ismét felépítettük a vár egykori felvonóhidas kapuját, s új épületnek számít a múzeumnak helyt adó helyiség is. Ám ezek mindegyike igazolhatóan létezett már egy korábbi történelmi periódusban is.

ÚJJÁÉPÍTÉS HITELESEN

A siroki várhoz meredek kaptatón lehet feljutni a faluból. Az autóparkoló magasságában, még jócskán a vár alatt kezdetét veszi a vadregényes sziklavilág. Két bizarr formájú óriás-kövelet, a legenda szerint a bűnbe esett barát és apáca kőbálványa hangolja a látogatót. Egy kanyar után aztán hirtelen elkápráztatják az érkezőt a hegytetőn trónoló vár meredek sziklafalai. A nemzeti lobogó most is a vár fokán lebeg, ám a daruk acélkarjai még néhány hétig fölé magasodnak. Októberre remélhetőleg végeznek a munkálatokkal.

A polgármester átvezet a semmiből újjáépített farkasvermes felvonóhídon. A lánc még hiányzik róla, de rövidesen ez is meglesz, és ekkortól éjszakára bezárják a várat. Reggel aztán egyedülálló turistaattrakcióként látványos kapunyitás és ágyúszó várja a látogatókat.

– Egyelőre itt még zajlik a feltárás – mutat körbe immár a várudvaron a település első embere, ahol ma még egyenetlen talajon kénytelen botorkálni a látogató. – Több használati hajdani tárgyat találtak itt, miközben 600 köbméter követ mozgattak meg a felújítás okán.

– Részben a régészeti feltárások miatt csúszott a kivitelezés – teszi hozzá Dienes Péter. – A felújítást szigorúan ellenőrzi a régészeti felügyelet, ők határozták meg a vár végső formáját, az újonnan feltárt területeken pedig folyamatos leletmentés folyik.

Frissen vajt lépcső vezet a tárgyi és kőleleteket bemutató majdani kiállítóterbe. A tetővel fedett, ám a szél számára átjárható helyiség lényegesen jobb állapotban van, mint az udvar. Padlózatán látszik a helyiség eredeti alaprajza, falait pedig egykori boltívek csonkjai tördelik. Innen léphetünk a délnyugati bástyára, amely a kézműves- és kőfaragó bemutatóknak biztosít majd helyszínt. A vár kilátójából látni a zöld fapamacsokba burkolódzó Bükköt, a Mátrát, sőt még a Kékest is.

– Célunk, hogy minél több műemléket sikerüljön visszaállítani egykori pompás formájába – hangoztatja Dienes Péter. A Műemlékek Nemzeti Gondnoksága ennek

A kiállítóterbe kerülnek majd a középkori használati tárgyak

keretében pályázott (és nyert) a fertői Esterházy-kastély, az Ozorai Pipo-várkastély, a füzérradványi Károlyi-kastély felújítására. Ám a szakember kénytelen elismerni: igazi várat alig sikerült beemelni a jelöltek közé, az egykori végvárat ugyanis az osztrákok a Rákóczi-szabadságharc után felrobbantották, az azóta eltelt három évszázadban pedig a maradványok jórészt elenyésztek. Ezért kell különösen megbecsülni a sirokihoz hasonló színvonalú építményeket.

HATVANEZER TURISTA

Sirok polgármestere abban bízik: a megújult vár az eddiginél tízszer több, évi 60 ezer turistát fog vonzani.

– Az önkormányzat már működtet egy motelt, egy vállalkozó pedig megvett egy jelentős területet, ahol négycsillagos szállodát tervez építeni. Falusi vendéglátásból is sokan élnek, vagyis lesz hol szállást adni a vendégeknek.

Bár Sirokot az elmúlt években sem hagyta teljesen magára az ipar, hiszen az egykor 47 faluból dolgozókat vonzó kézilőszergyárban még mindig foglalkoztatnak 800 főt, Lakatos István polgármester szeretné, ha minél több lábbon állhatna a település. A sikeres turizmus pedig – folytatja a tervezgetést – további vállalkozásokat vonzhat.

Sirok polgármestere optimista ember. S a település fölött egyre büszkébben uralkodó vár felkiáltójelként figyelmeztet: még ma is érdemes optimistának lenni Kélet-Magyarországon. ■

Lassú megújulás

■ SZÖVEG: SZARKA SÁNDOR, BERTÓK T. LÁSZLÓ

Mintegy tizedével nőtt idén a Balatonnál nyaralók száma – ez azonban inkább a jó időnek, mint a tópart megújulásának köszönhető. A vendégek között egyre több a hazai, a külföldieknek már nem elég modern a tó környéki települések infrastruktúrája, hiányolják az egyéb szabadidős lehetőségeket. A települések fejlesztenének, ám ebben akadályozza őket a korábbi időszakban megszedett adósság-állomány.

Váratlanul jól sikerült az idei balatoni szezon. Június-július folyamán a tavalyinál 7-8 százalékkal több vendéget jegyeztek a „Balaton fővárosán”, Siófokon, augusztus végén pedig a szokatlan kánikulának köszönhetően harmadával többen maradtak a tóparton. Mivel a válság kirobbanásától számítva már a tavalyi év is látogatórekordot hozott, első ránézésre úgy tűnik, indokolatlanul kongatták a vészharangot azok, akik pár éve a balatoni turizmus válságáról beszéltek. Valójában azonban a sikerstatisztikák fölött továbbra is ott vannak a fenyegető árnyak. A turisták többsége immár belföldi, a külföldieknek pedig egyre nagyobb hányada érkezik a kelet-európai országokból – vagyis a fejlett világ igény-szintjének kevésbé tud megfelelni a Balaton-part.

FEJLESZTÉSI KÉNYSZERBEN

– Horvátországba drága lett az utazás, a jelenlegi gazdasági helyzetben sokan ezt már nem engedhetik meg maguknak, többek között ez magyarázza, hogy egyre többen látogatják a magyarországi kempingeket, például a Balatonon is – ad sajátos magyarázatot a nyaralóhelyek felfutására Antal Béla, a Magyar Camping és Caravanning Club elnöke. Tény, hogy a balatoni turizmusból egyre nagyobb szeletet hasítanak ki a hazai vendégek. A Magyar Turizmus Zrt. adatai szerint az elmúlt években 15-20 százalékkal nőtt a belföldi turisták száma. Ugyanakkor a külföldiek folyamatosan fogyatkoznak: 2001-ben még 3,3 millió vendégéjszakát töltöttek a Balatonnál, 2011-ben már csak kevesebb mint felét, 1,6 milliót.

– Strukturális problémák vannak a Balaton idegenforgalmával, végre ki kellene találni, mi is a Balaton. Ha lenne imázsa a térségnek, akkor azt meg lehetne jeleníteni a külföldi piacokon is – vélekedett a nyugati turisták elmar-

dozásának okáról még az előszezonban Hoffmann Henrik, a Siófoki Fürdőegylet Turisztikai Egyesületének elnöke. Gazdasági lapok néhány éve ugyanezt így magyarázták: a belföldieknek drága a Balaton, a nyugatiaknak pedig már nem elég korszerű. Azóta mintha az árakat sikerült volna elviselhetőbb szintre nyomni: a Balaton-parton sorra megjelentek az egyszerűbb igényeknek megfelelő szándékozó büfék, árusok, éjjel is nyitva tartó közértek, a szállásárak pedig – különösen a magán kiadású apartmanok esetében – jóval lejjebb mentek. Ugyanakkor még mindig kevés a nyugati igény szintnek megfelelő, úszómedencés, modern bútorokkal felszerelt, légkondicionált nyaraló – pedig ezeket az átlagos „zimmer frei”-nél lényegesen drágábban is ki lehet adni. Hogy a nyomott árszintű, s mérsékelt igényes szálláshelyek mellett szükség lenne a korszerű, s akár drágán megfizethető szegmensre is, bizonyítja, hogy a négycsillagos szállodák forgalma az idei évben eddig 14, az ötcillagosaké pedig 17 százalékkal emelkedett. Amit biztosan meghaladt az idő, az a kilencvenes évek szemlélete: drágán eladni a középszerű minőséget – erre azonban már a balatoni vendéglátás is régen ráébredt.

Holovits Huba, Balatonföldvár polgármestere szerint a fejlesztési kényszert a balatoni önkormányzatok is érzik. Turisztikai vonzerejének növelése érdekében Földvár két ingyenes strandja közül a keletit uniós támogatásból, 40 milliós önrész mellett tavaly újította meg, emellett kiépítettek egy biztonságos kerékpárutat is, amely összeköti a strandot a városközponttal. Hamarosan magántőkéből korszerűsítik a nyugati strandot is, a magas parton pedig egy 25 méter magas kilátótornyot terveznek építeni interaktív kiállítóhellyel.

ADÓSSÁGBA RAGADVA

A fejlesztéseket ugyanakkor hátráltatja, hogy szinte az összes balatoni település komoly adósságállománnyal jött ki a kétezres évek kötvénykibocsátási hullámából.

Kikötőtől a szálláshelyekig: távol a luxusigényektől

a Balatonnál

Balatonföldvári kikötő: százéves villák a sétányok mentén

– Fonyód 1,2 milliárd forintos tartozás, Balatonboglár 800 milliós adósságállomány alatt nyög – sorolja a délnyugati part nagyobb településének gondjait Horváth László, balatonberényi polgármester. Nem titkolva, hogy saját települése is 110 milliós teherrel kezdte a 2006-ban indult önkormányzati ciklust, ami miatt – önrész biztosításának a híján – nem tudtak indulni semmilyen pályázaton, gyakorlatilag vegetált a falu.

Pontosan ugyanekkor, vagyis 110 milliós adóssággal vette át Balatonföldvárt 2010-ben Holovits Huba. Mint mondja, egy takarékosági csomag keretében ebből 50 milliót lényegileg „fájdalommentesen”, elbocsátások nélkül sikerült lefaragnia a település működési kiadásaiból. További 40 milliót pedig az általános iskola térségi hat település közös intézménnyé történő átalakításával takarítottak meg. Az önkormányzat most újabb, 400 milliós kötvénykibocsátással igyekszik megteremteni a feltételeit a fejlesztéseknek, de számolnia kell azzal, hogy 2014 után évi 70 milliót kell visszatörlesztenie.

Holovits Huba úgy véli: a Balatoni települések sikerének és sikertelenségének magyarázata jórészt földrajzi helyzetükre vezethető vissza. A legsikeresebb települések a tó két végén találhatóak. Siófok környékét a főváros, Keszthely térségét pedig Nyugat-Európa viszonylagos közelsége emelte a többi üdülőhely fölé.

A Balaton délkeleti végének sikertörténete még a 19. század végére, a 20. század elejére nyúlik vissza. Míg Siófokot hagyományosan a fővárosi polgárság részesítette előnyben, addig Balatonföldvár kimondottan a felsőbb, gazdagabb rétegek számára épült ki. A város racionális szerkezete, tágas terei, rengeteg parkja Spur István építész keze nyomát dicséri. A helyi földbirtokos Széchényiek meghívták

családtagjaik mellett előkelő ismerőseiket, barátait, hogy építsenek villákat a sétány mentén.

Bár a település elitklub-jellege a háború után sokat vesztett fényéből, a tulajdonosaiktól elorozott villák vállalati üdülőkkel változtak, Balatonföldvár pedig a SZOT déli parti központja lett. Balatonföldvárra természetesen az új „arisztokrácia”, a kommunista pártelit is szemet vetett. Az MSZMP egy hatalmas parti szállodát épített a nómenklátúra tagjai számára. E körülményt kihasználta az 1948 óta önálló település vezetése. A pártüdülőnek köszönhetően itt került először aszfalt minden utcára, itt épült ki elsőként az ivóvíz és csatorna és telefonhálózat.

A jelenleg 2300 állandó lakosságú Balatonföldvár önkormányzata az üdülők és üzletek után évi 200 millió forintot, idegenforgalmi adóként 45 milliót szed be, míg a 150 ezer vendégéjszaka után az állami kurtaxa révén 120 millió forint bevételre számíthat. Az 1,8 milliárd forintos teljes költségvetésből 680 millió a működési költsége, vagyis elvileg képes lehet újabb hitelterheket vállalni a fejlesztések érdekében.

BEZÁRT SZÁLLODÁK

– A Balaton-parton nagy probléma nem lehet, inkább a víztől távolabb eső településeknek okozhat gondot a napi működtetés biztosítása – vélekedik a fejlesztések elmaradása ellenére is Horváth László Balatonberényből. Hozzáteve: nemcsak az önerő hiánya miatt maradtak ki az elmúlt években a pályázatokból. Nincsenek is igazán olyan pályázatok, amelyek valóban megkönnyítenék az önkormányzatok működtetését – mert például ökoturizmus fejlesztésére nem tud pályázni minden település.

A többi Balaton-parti településhez hasonlóan idén Balatonberény is élvezte a forró nyár áldásait. Talán ha három hétvége volt, amikor a felhősebb idő miatt nem volt jelentősebb strandbevétel. Nyár végére ugyan már alacsonyabb volt a vízszint, de mint köztudott, a gyermekes anyukák számára ez akár előnyként is felfogható. A jó turistaforgalomnak megfelelően 30 százalékkal több idegenforgalmi adót szedtek be – igaz, ebben szerepet játszott az ellenőrök határozottabb fellépése is. Utóbbival kapcsolatban egyébként a polgármester aggódik, hogy a hírek szerint a kormány elvonná a vendéglátásból származó adóbevételek 70 százalékat – vagyis a pályázatokon ismét önerő híján maradhat a település.

A Balaton nyugati csücske egyébként hagyományosan a békére, nyugalomra vágyó családi nyaralások helyszíne. A közel 1200 lakosú település nem üdülőtelepből alakult, a jó termőföldekkel rendelkező falu már egy 1082-es oklevélben is feltűnik Bereyn néven. Igaz, az 1863-ban átadott

vasútnak köszönhetően a 19. század végére már a turizmus egyik központjává is vált. Ezzel együtt mai napig megtartotta falusi jellegét, amit adminisztratív eszközökkel is őriznek. Ahogy Horváth László mondja: „bulizós” vendéglátóhelyet nem is engedélyeznének, s a többinek is éjfélkor be kell zárnia.

A Balatonberényre érkező turisták számát ugyanakkor nyilvánvalóan korlátozza, hogy a településen jelenleg egyetlen hotel sem működik. Bizarr összehasonlítás: a 20. század első felében a feljegyzések szerint négy szálloda is várta az utazókat. Jelenleg is lenne vagy hat, különböző megyei vagy városi önkormányzatok, sőt a honvédség SZOT-üdülőből átalakított épületei, ám az utolsó kettő hat, illetve két éve zárt be. Így kereskedelmi férőhely csupán a Korona-étterem fölötti tíz szobára korlátozódik a faluban. A másik gond, folytatja a polgármester, hogy nincs olyan egységes kiadvány, ami a rossz idő esetén felkereshető látványosságokról tájékoztatná a turistákat. Számítása szerint a környéken 35 látnivaló van, de ezeket vagy megtalálják maguktól a vendégek, vagy nem.

AZ EGYEDISÉG FONTOSSÁGA

A polgármesterek egyetértenek abban: minden egyes Balaton-parti településnek találnia kell valamiféle speciális attrakciót, amiben megkülönböztetheti magát a többi vízparti üdülőteleptől. Balatonberényben ezt már 1987-ben kitalálták. Azóta itt működik a déli part egyetlen naturista

kempingje, ami még mindig egy-egy szezonban vendégek ezreit vonzza a településre. Ahogy a polgármester mondja: a külföldi látogatók jelentős része egy hónapot, vagy annál többet is eltölt itt.

Balatonföldvár pedig a turisztikai attrakciókra helyez nagy hangsúlyt. A nyári szezonban gyakorlatilag folyamatos programozónt kínál a vendégeknek koncertekkel, a Kultikötőben szabadtéri színházi előadásokkal, gyerekprogramokkal. Siófokkal szemben a kisebb és családiasabb Balatonföldvár nem a tinédzserek, elsősorban inkább a családok és az idősebb generációk, a jó módú vitorlástulajdonosok igényeinek kielégítésére koncentrálnak.

Bár a hazai médiában gyakran avítottak, a hetvenes évek óta megújulásra képtelennek mondják a balatoni vendéglátást, valójában sokkal jobb a helyzet. A strandokat például folyamatosan fejleszti a legtöbb önkormányzat, egy friss felmérés szerint a vendégek ötös skálán átlagosan 4,33 pontot adtak a balatoni fizető strandok színvonalára. S újabban több nemzetközi elismerést is kapott a tópart. Egy német kerékpáros útikönyv például Európa 20 legszebb biciklis útjai között tüntette fel a nyolc éve kiépített balatoni körutat. A kanadai Toronto Star cikke pedig arra hívta fel a figyelmet: a Balaton ma már egész évben kínál látnivalókat: koncerteket, bortúrákat, kulturális programokat, nem is beszélve az új építésű szállodák, vagy épp Hévíz téli fürdőzési lehetőségeiről.

Már csak közismertté kell tenni a sikereket. ■

HIRDETÉS

**GYŐZDJÖN MEG
A MINŐSÉGRŐL,
ÁRAINKRÓL!**

www.polikov.hu
polikov@polikov.hu
Tel: (06 1) 256 5604
Budapest XVII., Erdő u. 27.

INTERBIO típusú
aprítékos automata
meleg vizes kazánok
35 kW-tól 500 kW-ig.

HŐLÉGBEFÚVÓS
automata kazánok
15 kW-tól 110 kW-ig.

Különböző típusú
és teljesítményű
aprítógépek.

Napkollektoros-
napelemes
rendszerek.

A tanya mint modell

Nemcsak a helyi népesség életszínvonalának emelése céljából, de néprajzi, környezet- és tájvédelmi szempontból is fontos a tanyagazdaságok fejlesztése. A rendszerváltozás óta egyedülálló program keretében a tanyán élők feldolgozóüzemek létesítésére, nagyvárosi piacokon tanyasi termékek értékesítésére is pályázhatnak – mondja V. Németh Zsolt, a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára.

■ SZÖVEG: SZARKA SÁNDOR ■ KÉP: SOMFAI SÁNDOR

– Minden idők legsikeresebb tanyafelzárkóztatási akciójának minősítették nemrég a jelenleg zajló tanyafejlesztési programot. Mire alapozzák ezt?

– Arra, hogy a programot valóban az ott élőkkel együtt alkottuk meg. A Magyarországi Tanyákon Élők Egyesülete még a választások előtt vetette fel a miniszterelnök úrnak, hogy szükség van egy ilyen speciális programra. Tavaly közel egymilliárdot, idén másfél milliárdot, jövőre pedig kétmilliárdot tudunk biztosítani tanyafejlesztésre.

– Az ország költségvetését három éve az egyensúlykeresés jellemzi. Itt minek köszönhető a növekvő forrásbőség?

– A tanyákon mintegy háromszázezer ember él. Fontosnak érezzük, hogy a program ne csak a nosztalgikus tanya-képet erősítse, hanem modellszerűen be lehessen mutatni, hogy a tanyasi élet megtölthető 21. századi tartalommal. Ebben a modellben tehát a tanya nemcsak gazdálkodási forma, s főleg nem nehézség, hanem érték. Mi a tanyát néprajzi, nyelvi, építészeti, tájképi értéknek tartjuk, és úgy gondoljuk, hogy ez az életforma alkalmazkodott leginkább a természeti és környezeti hatásokhoz.

– A tanyára kiáramlók száma nem is kevés, tudommal mintegy 10 százalékkal, 30 ezer emberrel nőtt az érintettek száma az utolsó évtizedben. Ezeket a szegény, ismeretek és perspektíva nélküli rétegeket hogyan tud segíteni a tanyafejlesztési program?

– Azok az elemek, amelyek a tanyasi infrastruktúrát fejlesztik, segítik az ő létüket is. A program keretében tanyafejlesztési közösségek, önkormányzatok vásárolhatnak például gépeket az utak karbantartására – egyébként kifejezetten ők kérték ezt a lehetőséget, ahelyett, hogy a pénzből szilárd burkolatú utat építtetnének. A tanyák villannyal való ellátása, vagy épp a tanyasi termékek piacra juttatása kapcsán, az új lakók szintén bevonhatók a helyi termelésbe.

– Hogy lehet segíteni a tanyasi termékek piacra juttatását?

– A tanyás térségek fejlesztését szolgáló pályázatok közül ez a legnagyobb tétel, 450 millió forintot biztosítunk erre. Hisz mindennek az alapja, hogy első körben megerősítsük a gazdaságokat. A gyakorlatban ez például kisüzemek létesítését jelenti, épp a napokban utazunk egy tésztagyártó, majd egy baromfivágó avatójára.

– Pontosan mit értsünk tanyasi termék alatt?

– A baromfivágóban kapirgáló csirkéket fognak majd feldolgozni. S a termelő arcképét, telefonszámát is rárajkák

a csomagolásra. Vagyis ha a vásárlónak kedve szottyan, hogy megnézze, az állatokat hol nevelik, megteheti. Mindez hitelességet ad a terméknek. De idetartoznak a tanyasi terméket árusító üzletek is, amelyek a jelentős vásárlóerővel rendelkező városokban megjelentethetik a kisgazdaságok által termelt árukat.

– Mennyi jut arra, ami kívülállók számára elsőként beugrik tanyafejlesztésként, vagyis az infrastruktúra javítására, kiépítésére?

– A külterületi földutak karbantartására, amelyről már volt szó, 300 millió forintot különítettünk el. Munkagépek, eszközök beszerzésére maximum 10 millió forintot kaphat egy-egy pályázó – ebben önkormányzatokra, önkormányzati társulásokra számítunk. A villany nélküli tanyák energiaellátására 120 millió forintot lehet fordítani, tanyagondnoki szolgálat fejlesztésére 100 milliót.

– A tanyagazdaság mint modell, mennyire illeszkedik az uniós gazdaságfejlesztési programokba?

– A következő uniós költségvetési periódusban az egyik legfontosabb szempont lesz a fenntarthatóság. A tanyán való gazdálkodás pedig a természettel való harmonikus együttélés legháborítatlanabb formáját jelenti: praktikus is, hogy a gazdálkodás azon a helyen folyjon, ahol a növénytermesztés és az állattartás együtt megoldható. A tanyán történő gazdálkodással ráadásul erősödhetnek a néprajzi értékek, s érvényesülhetnek a tájmegtartás követelményei is. ■

Opelváros a turizmusban is keresi jövőjét

Szentgotthárd új útra talál

■ SZÖVEG ÉS KÉP: BERTÓK T. LÁSZLÓ

Talán egyetlen magyar polgármesternek nincs olyan történelmi levegőjű tárgyalója, mint a szentgotthárdinak. A hivatal a ciszterci rend 1740-46 között épült egykori rendházában kapott helyet még az ötvenes években, miután a kommunista rezsim feloszlatta és tulajdonából kiforgatta az egyházat. A történelem hullámvasútján utazó kis határvárost tönkretette a 20. század: Trianon és a szocializmus. A rendszerváltás után azonban fokozatosan magára talált.

A város első embere, Huszár Gábor az egykori rendfőnök szobájában ülteti le vendégeit, ahol a magas ablakok közti falakat az életművét a Nyugat-Dunántúlon létrehozó Dorfmeister István (1729-1797) osztrák festő barokk vásznai borítják. Pontosabban az egykori festmények megtévesztően hű fotónyomatait, ugyanis a képek eredetijei részben a Nemzeti Galériában, részben a Heiligenkreutz-i Apátság birtokában vannak. Az albumokban gyakran szereplő legismertebb kép közülük az, amely III. Béla királyunkat ábrázolja, amint 1183-ban hatalmas birtokot adományoz a Trois Fontaines-ből érkezett ciszterci szerzeteseknek, hogy azok apátságot és rendházat alapítsanak Szentgotthárdon. A három nemzetiségű régióközpont első felvirágzása ezt követően történt, amit aztán hanyatlások és újabb felemelkedések követtek. A város a törökök felett győztes Szentgotthárdi csata (1664) helyszínévé vált, de európai történelemben, de Vak Bottyán János is nyertes

csatát vívott itt a Hanibal Heister vezette labanc sereg felett 1705-ben. Sok hányattatás után 1740-46-ban épült fel az általunk is ismert rendház az időközben elpusztult középkori épületek helyén.

E gazdag történelmű település azonban hosszú ideig egyáltalán nem tudta kihasználni gazdasági adottságait. A trianoni békeszerződésben önkényesen meghúzott államhatár Szentgotthárdot gyakorlatilag egy „félsziget” végére helyezte, egy tollvonással megszüntetve régióközponti szerepét. Legnyugatibb határszéli településünk a szocializmus idején „gyanús” határvárosként végképp elszigetete-

ződött, még az itt élők is folyamatos hatósági zaklatásnak, állandó igazoltatásoknak voltak kitéve, míg az idegenek csak külön engedéllyel léphettek a határsávba.

A rendszerváltás után az OPEL személyautó, majd motorgyára, később a haszongépjárművekhez speciális sebességváltókat gyártó amerikai Allison hoztak fellendülést a város gazdasági életébe. Ugyanakkor még jó néhány ipari üzem elférne az ország első, határon átívelő osztrák-magyar ipari parkjában, hogy ne kelljen a város minden ötödik munkaképes korú lakójának az országhatáron kívül munkát vállalnia – vélekedik a polgármester.

Szentgotthárd jövőjét az iparfejlesztésen kívül közép-távon a speciális turista célcsoportokra alapozott idegenforgalomban látja. A határ közelségének köszönhetően jelenleg is alig hallani magyar szót a város főterén lévő kávézóknak, fodrászüzletekben, boltokban és fogorvosoknál. Burgenlandból sok színes ruhát viselő sportoló ruccan át két keréken, hiszen a kerékpárutakban gazdag, változatos környék ideális a bringás túrázók számára. Feltűnő, hogy odaát a korosabb generáció körében is mennyire népszerű ez a könnyen és olcsón űzhető sportág.

- A sportturizmus lesz az egyik lába a szentgotthárdi idegenforgalomnak – bocsátja előre a polgármester, miközben a város fejleszteni szánt, központhoz közeli területére vezet. - El kell ismerni, az előző városvezetés érdeme az a Thermálpark névre keresztelt élményfürdő, amely rendkívül népszerű az osztrák, szlovén, sőt a még keletebből jövő turisták körében.

Ennek ellenére jelenleg komoly fejtörést okoz az önkormányzatnak, mivel teljes egészében hitelből épült. Az ismert árfolyamváltozás miatt a tervezettnél jóval többel, ma évi 250-300 millió forinttal terheli a település 2,2

milliárdos költségvetését. A fürdő mellé épült az impozáns Gotth'Art szálloda, a kettő együtt jó alapot jelenthet a wellness- és sportturizmus növeléséhez.

Nem messze innen épül a Dunántúl legújabb kézilabda-edzőtábora, ahová rövidesen amatőr és profi fiatalok özönlenek határon innen és túlról. Az edzőtábor és a hotel-fürdő komplexum közötti üres önkormányzati terület még befektetőre vár. Olyanra, aki valamilyen sportturisztikai célú beruházásban lát fantáziát – mutat a polgármester egy füves Rába-parti rétre. Nem akarja megkötni a beruházó kezét, mindent el tud ide képzelni, ami illeszke-

dik a fejlesztési koncepcióba, viszont bevásárlóközpontot, vagy lakóparkot nem szeretne látni.

- Koncepciókat erősítő adottság, hogy nálunk működik az ország egyik leghíresebb rehabilitációs kórháza, ugyanakkor elfogadhatatlannak tartom, hogy jól képzett, de rosszul fizetett szakembereink Ausztriába járjanak át másodállást vállalni. Miért ne vállalhatnának itthon, Szentgotthárdon, és a saját szakterületükön másodállást? Minden ide vonatkozó prognózis azt mondja, hogy a turisztikában a baleseti- és sportrehabilitáció iránt egyre nő a kereslet, amelyet a mi dolgunk lenne kielégíteni – hangsúlyozza Huszár Gábor.

Az idegenforgalom reménybeli másik pillére az egyházi turizmus. Becslések szerint a Barokk út és a Mária keresztút rávezető állomásaként évente 20-30 ezer zarándok keresné fel a volt ciszterci kolostort a Nagybaldogasszony templomával. Ehhez persze fel kellene újítani a barokk épületegyüttest. A szomorú állapotban lévő kolostor jelenleg állami tulajdonban van, miután az egyház 2003-ban lemondott róla. Már folynak a tárgyalások arról, hogy a városé legyen. A polgármesteri hivatalnak túlságosan nagy a patinás épület, ezért a ma kihasználatlan szinteken turisztikai célú közösségi tereket alakítanának ki. Létrejönne tehát egy „Kreatív Kolostor!”

Szentgotthárd igyekszik erényt kovácsolni abból, ami eddig hátrányt jelentett a számára. A két keréken is bejárható, gyönyörű Rába-vidéken fekvő határvárost az osztrákok után talán végre a magyar turisták is felfedezik maguknak, különösen azok, aki az aktív pihenési formákat részesítik előnyben. Márpedig ők egyre többen vannak. Ehhez persze még bővíteni kell a szolgáltatási kínálatot, ezen dolgoznak gőzerővel. ■

Vidéken bővülnek a takarékszövetkezetek

■ SZÖVEG ÉS KÉP: SZARKA SÁNDOR

Óvatosabbá váltak a bankok az önkormányzatok finanszírozásában, ma már csak fedezettel alátámasztva nyújtanak hiteleket. Ugyanakkor az önkormányzatok még mindig megbízhatóbb adósok a vállalkozásoknál. Morvai Zsolt, a Takarékbank vállalati üzletág igazgatója szerint az uniós fejlesztések önrészét kritikus helyzetben is finanszírozhatják a takarékszövetkezetek.

– A kétezres évek első felében a kereskedelmi bankok önkormányzati hitelei folyamatos növekedést mutattak. A pénzügyintézetek kötvényekkel, sőt akár fedezetlen hitelekkel is hajlandóak voltak finanszírozni a településeket. Ez a folyamat 2009 elején zárult le, amikor a svájci frank árfolyama elszakadt a korábbi szintektől, s emiatt ugrásszerűen megnövekedett az önkormányzatok forintban kifejezett adósságállománya. Azóta a bankok sokkal óvatosabbá váltak az önkormányzatok finanszírozásában.

– **Sok kis településen csak a takarékszövetkezetek vannak jelen. Ebből adódóan jelentős hitelezői az önkormányzatoknak?**

– A takarékszövetkezeti szövetség a 3200 magyarországi település több mint felén, 1650-ben jelen. S bár az önkormányzati szektor legjelentősebb hitelezője még mindig az OTP, piacrészesedése folyamatosan csökken, s az üzleti partnerek számát tekintve a takarékszövetkezeti szektor a második helyen áll. A piacrészesedést tekintve inkább a kisebb településeken vagyunk jelentős szereplők. A Takarékbank az önkormányzati osztályt 2008-ban állította fel, azóta, a többi bankkal ellentétben, egyre jelentősebb az önkormányzatok finanszírozása.

– **Milyen új szempontoknak kell megfelelniük az önkormányzatoknak a hitelek elbírálásakor?**

– 2008 előtt az önkormányzatok gyakran semmilyen fedezetet nem biztosítottak a hiteleik mögé. Ez a múlté. Ma már az önkormányzatoktól is ugyanúgy kérnek biztosítékot a bankok, mint üzleti partnereiktől. Az elbírálásnál sokat számít, hogy alakulnak az adott önkormányzat saját jogú bevételei, milyen részarányt képviselnek a település gazdálkodásában. A másik fontos pedig az, hogy mekkora az eladósodottságuk.

– **Sok önkormányzat ki van feszítve a kockázat tekintetében?**

– Sok önkormányzat ki van feszítve. Ugyanakkor az is igaz, hogy rengeteg önkormányzat van, amely megfelelő fejlesztésre további hiteleket tud igényelni. Gondolok itt különböző projektekre, uniós támogatások előfinanszírozására, saját erő meghitelezésére.

– **Nem félnek attól, hogy ha egy kistelepülés csődbe megy, semmi kézzelfogható vagyon nem marad?**

– Ezzel egyrészt számolni kell, másrészt viszont azt is látni kell, hogy az önkormányzati csődök aránya egyáltalán nem vesztes. 1990 óta csupán 35 esetben történt adósságrendezés önkormányzatoknál, ebből két település, Heves és Esztergom volt tízezer főnél népesebb. Az önkormányzatok 90 napnál régebbi, már lejárt tartozásának állománya az elmúlt években valóban 2-ről 4 százalékra emelkedett, ugyanez a mutató a kis- és középvállalati szektorban azonban 15 százalék körüli. Ráadásul az adósságrendezési eljárások többsége megegyezéssel zárul, ahol a hitelezők ugyan veszteséget szenvedhetnek el, az elmúlt évek tapasztalata azonban azt mutatja, hogy a tőkekinnlevőségük nagy része megtérül.

– **Reménykedhetnek-e valamiben a már csődbe ment önkormányzatok? Ezekre a településekre is számos kötelezettséget rónak az uniós előírások, például a csatornázás terén. Kaphatnak-e hitelt az önerő biztosítására?**

– Senki nem szeret csődben levő vállalkozásokat hitelezni. Elvi lehetőség ugyanakkor van, hogy az önkormányzatnak egy megfelelő projektje legyen fel hitelt – természetesen megfelelő biztosíték mellett. Azért én arra biztatom az önkormányzatokat, hogy ne az adósságrendezési utat válasszák. A tapasztalatok szerint sokkal jobb megoldás, ha még a csőd bejelentése előtt, akár egy pénzügyi biztos bevonásával, olyan költségcsökkentő programot hajtanak végre, aminek az eredményeként az önkormányzat ismét hitelképesse válhat. ■

Napraforgós vidéki szállások

A falusi turizmushoz idegenforgalmi attrakciók is kellenek

■ SZÖVEG: BERTÓK LÁSZLÓ

A falusi turizmus térnyerésében korábban jelentős akadályt jelentett, hogy a turista nem lehetett teljesen biztos benne: vajon a látatlanban lefoglalt szálláshely megüti-e az elfogadhatóság mértékét? Ezen segít a szállodák csillagjelöléséhez hasonló nemzeti tanúsító védjegy, amely immár egy éve a gyakorlatban vizsgálják.

– 2009-ig minden magán-szálláshely, ami falusias vagy kisvárosi környezetben volt, és szolgáltatásait tekintve megfelelt az elvárásoknak, falusi szálláshelynek minősült. Ráadásul ezek a szálláshelyek nehezen voltak ellenőrizhetőek – méltatja a korábbi helyzetet Horváth Balázs, a Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége (FATOSZ) budapesti irodavezetője. Jelenleg már csak az 5000 lakos, vagy 100 fő/km² alatti népsűrűségű települések kiadó szobái minősülnek falusi szálláshelynek, így az ilyen szálláshelyek száma 7000-ról 3500-ra csökkent. A kiszorult szálláshelyek „egyéb szálláshely” kategóriába kerültek át.

A minőségbeli differenciálás érdekében a FATOSZ négy fokozatú tanúsító védjegy mellett tette le a voksát. Ennek megszerzése nem kötelező, de ajánlott, hiszen internetes megjelenésnél, katalógusokban fontos információt jelent a potenciális vendég számára. A napraforgós tanúsítás a FATOSZ megyei szervezetein keresztül kezdeményezhető, a minősítés 30-45 ezer forintba kerül. A FATOSZ, a Magyar Turizmus Zrt. és a Nemzetgazdasági Minisztérium alkotta bíráló bizottság nem csak a szolgáltatások számát veszi figyelembe, de helyszíni szemle alapján a szálláshely esztétikai értékét is. Tavaly július óta 220 szálláshely kapott napraforgós besorolást. A négy napraforgós legjobb szálláshely lényegében egy panzió szolgáltatási színvonalát nyújtja, gyakran étkezési lehetőséggel, szakértett személyzettel, de az egy napraforgós szállásnak is rendelkeznie kell a legalapvetőbb képességekkel, beleértve a megfelelő alapterületet, a zuhanyzót és a teakonyhát. A bíráló bizottságokra még jókora munka vár: a korábbi jelölési rendszer alapján, amely egyébként öt évig érvényes, 1500 további falusi szálláshelyet tartanak nyilván az országban.

Bizonyos települések sikerein felbuzdulva sok kisebb önkormányzat gondolja úgy, hogy a fellendülő vidéki idegenforgalom majd hozzájárulhat a foglalkoztatás javulásához, növelheti a helyi adóbevételeket. Ez sokszor valóban így van, amire jó példát mutat Noszvaj, Villány, Egerszalók és számos más település, ahol ma már jelentős közvetlen és közvetett adóbevételt hoz a falusi turizmus.

– A vidék idegenforgalmának felélénküléséhez azonban nem elég a kedvező természetföldrajzi adottság, a táj csendes romantikája, vagy más eleve meglévő vonzerő. Nagyon sok olyan turisztikai attrakcióra van szükség, amelyek különlegességükkel és főleg egyediségükkel vonzóvá tehetik a falusi üdülést a városi emberek számára. A hiányzó vonzerőt akár pótolhatják is a konkrét turista-célcsoportok igényeit kiszolgáló, kreatív módon kitalált gasztronómiai, sport, kulturális, ifjúsági rendezvények, esetleg szolgáltatások, amelyekben az önkormányzat is részt vállalhat, akár pályázati támogatást igénybe véve – hangsúlyozza Horváth Balázs.

A szakember elismeri: nehezen mérhető, hogy a falusi szálláshelyeken elkérhető 3-4 ezer forintos éjszakánkénti ár után befolyó adóbevétel, a kihasználtság mértéke és a járulékos hasznok (helyi termelők, kereskedők és szolgáltatók forgalomnövekedése) mennyire ellensúlyozza a költségeket. Ez továbbra is az adott falu turisztikai vonzerőjének és ismertségének függvénye. A turisták biztonságérzetén ugyanakkor mindenképpen segít, hogy a szálláshelyek ár-érték aránya körüli bizonytalanság legalább már a múlté. A többi jórészt a fantázián és sok munkán áll, vagy bukik. ■

Ötévente duplázo

Napkollektor pályázat a fűtőkorszerűsítésért

Várhatóan ősszel kiírják az önkormányzati intézmények fűtési rendszer korszerűsítési pályázatát. Értesülésünk szerint ez tartalmában hasonló lesz ahhoz az augusztusi pályázathoz, amelyet ugyanebben a témakörben magán-személyek számára írtak ki. Ugyanakkor alapvető különbség lehet, hogy 60% önrész helyett csak 15% önrészt kell majd fizetniük az önkormányzatoknak.

Természetesen feltétel lesz az energiatanúsítvány megszerzése, amire már érdemes előre felkészülni. A fűtési rendszerek korszerűsítésénél előírás lesz, hogy a beruházással legalább két fokozatot javuljon az adott épület minősítése. Abban az esetben, ha az épület egy meghatározott szint alatt van, vagyis a szigeteléssel és nyílászáró-cserével hatékonyabban lehet megtakarítást elérni, természetesen nem érdemes, sőt nem is lehet fűtőkorszerűsítésben gondolkodni.

ELSŐ A HŐSZIGETELÉS

Az épületek gazdaságossá tételének megtervezése komplex gondolkodást, és nagy szakértelmet igényel. Ehhez megkerülhetetlen egy szakértő által végzett felmérés, aminek 140-150 ezer forintos költsége a beruházás összértékéhez képest elenyésző, ráadásul a pályázatba ez a költségelem is beépíthető – bocsátja előre Zelizi János, az üllői Thermotel Kft. ügyvezetője, aki fűtési rendszerek,

elsősorban napkollektoros-biomassza üzemű kombinációk szakértője. Mint példaként említi, a legtöbb hő a mennyezeten át szökik el a házakból, ami azt jelenti, hogy a padlásterek olcsó üveg- vagy kőzetgyapotos szigetelésével mindjárt 30-35%-os megtakarítás érhető el a legrosszabb épületeknél, míg a nyílászárók cseréjével általában további 10% nyerhető. Nem véletlen, hogy Németországban a padlásterek szigetelésénél a 35cm vastagság kötelező. A hőhidak kiküszöbölése, a párásodás megelőzése azonban szakértő közreműködését igényli.

Mint mondja, nagyon jónak tartja, hogy a korábbi gyakorlattal szemben ezúttal a fűtőkorszerűsítésre helyezik a hangsúlyt a pályázat kiírói. Hisz az önkormányzati intézményekben ijesztő látni, amikor gyakran húsz-negyven éves energiafallo fűtési rendszerek üzemelnek. Sok polgármester még mindig nem gondol arra a, hogy az energiaárak 5 évente megduplázódnak (2006-ban 48 forint volt egy köbméter gáz, ma 158 forint).

SÍKKOLLEKTOR, VAGY VÁKUUMCSÖVES?

A modern gázkazánok kétségkívül jelentősen kevesebb hőt engednek elszökni a szabadba, mint a régi készülékek. Egy napkollektoros rendszerrel kombinálva viszont lényegesen kevesebb szer, és sokkal rövidebb időre kapcsol be a gázkészülék. Úgyhogy lássuk, mi a helyzet a napkollektoros rendszerek területén, illetve a villamos áramot előállító napelemeknél?

Kétféle napkollektor létezik, mindkettőhöz kell hőcserélő, puffertartály, keringetőszivattyú és vezérlőegység. Az egyszerűbb síkkollektor mintegy 15-20 százalékkal olcsóbb. Nyáron kitűnően működik, hiszen az üveglapok között kanyargó vízvezetékben folydogáló fűtőközeg a hőt kiválóan átveszi. Télen azonban a síkkollektor kevésbé hatékony, holott fűtésről lévén szó, éppen ekkor lenne rá a legnagyobb

Ódó energiaárak

■ SZÖVEG: BERTÓK T. LÁSZLÓ

A NAPELEM

A villamosáramot előállító napelemeknek három csoportja van. A monokristályos 13-15%-os, a polikristályos 11-13%-os hatásfokra képes, míg az amorfkristályos még nagyon új, nem is nagyon használják. A monokristályos a sivatagban kiváló, azonban ott, ahol gyakran csak szórt fény van, gyenge. Márpedig Magyarországon az év felében nem ideálisak a fényviszonyok, úgyhogy a polikristályos javasolt. Jó hír, hogy a napelemek ára szélsébesen csökken: most egyetlen év alatt 40%-os árzuhanás tapasztalható, bár szakértők szerint már a meredek csökkenés vége felé járunk.

A fotovoltaikus rendszerek elterjedése előtt azonban még így is sok akadály áll. A szigetüzemű rendszer (erdészház, tanya) esetében az a gond, hogy az áram tárolására hivatott akkumulátorok drágák, és 6-8 évente le kell őket cserélni. Persze ha nincs vezetékes áram, akkor ez jelenti az egyik lehetséges megoldást, esetleg szélgenerátorral kombinálva.

Olyan környezetben, ahol van vezeték, a szolgáltató köteles felszerelni az ad-vesz órát, és kénytelen szabott áron elszámolni a rendszerbe betáplált áramot.

A napelemek nagy hátránya, hogy ha árnyék éri valamelyik cellát, akkor annak a résznek az alacsony teljesítményén fog üzemelni az egész. Ezért célszerű minél több önálló részre csoportosítani a napelemeket. Létezik a napkövető rendszer is (pl. Újszilvás), amelynek 35-40%-kal jobb a teljesítménye, mint a fix telepítésűeké, azonban ennyivel drágább a beszerzése és az üzemeltetése is.

szükség. Emiatt Zelizi János a hazánkban jobban elterjedt vákuumsöves napkollektorokat pártfogolja, mert azok a fényre dolgoznak. Ha a tetőre 45 fokban helyezik fel, akkor a csúcsteljesítményt nem nyáron, hanem ősszel és tavasszal nyújtják, bár kétségtelenül nem olyan esztétikusak, mint a tetőre felfekvő napkollektor. Régebben a vákuumsöves technológiát sok kritika érte a csövek megbízhatóságával kapcsolatban, de ma már a gyártók kiküszöbölték a hibalehetőségeket és akár 25 éves gyári garanciát is vállalnak.

Ha napkollektoros fűtésről beszélünk, érdemes figyelembe venni, hogy milyen hőmérsékletű fűtőközegre kell törekednünk. Napkollektor esetében a padló, vagy falfűtés a javasolt, mivel esetükben nem kell magas hőmérsékletűre felfűteni a hűtőközeget, nem úgy, mint a radiátoros fűtésnél, ezért mondja Zelizi János, hogy összefüggésrendszerben kell vizsgálni a lehetséges megoldásokat. Még az sem mindegy, hogy a padlófűtő csöveket milyen módon fektetik le, hiszen a nem jól fektetett csövek azt eredményezhetik, hogy a szoba egyik pontján meleg a padló, a másikon hideg.

NAPKOLLEKTOR MELLÉ FAAPRÍTÉK

A Thermotel Kft. ügyvezetője szerint egy önkormányzat legjobban akkor jár el, ha az egyre drágább gázfűtést nap-

kollektoros-biomasszaüzemű fűtési rendszerrel kombinálja. A biomassza lehet fa, faapríték, vagy pellet, habár ez utóbbi mellett inkább szól a kényelem, mint az ár. A fatüzelésű kazánal az a gond, hogy munkaerő-igényes, ráadásul a fűtőanyag sok helyet is elfoglal, s alacsony a kalóriaértéke. Mellette szól ugyanakkor, hogy egy önkormányzat könnyen és olcsón elő tudja teremteni a tűzifát. A pelletkazan ezzel szemben automatikus üzemű, némi vezérléstechnikával szinte ugyanolyan egyszerű használni, mint a gázkazánt, csupán a tüzelőanyag-tartályt kell időnként feltölteni. Viszont a pellet drága, így az üzemeltetés alig olcsóbb, mint a gáz esetében.

A szakértő szerint a legteljesebb megoldást a napkollektorok mellé az automatikus üzemű faapríték-kazánok jelentik, különösen az önkormányzatok számára. Legjobb ezt is komplexen kezelni. A tüzelőanyagot célszerűen az önkormányzat maga termelheti a saját földjén, saját közmunkásával, sőt energiaültetvény esetén akár még a szennyvíztelepi szennyvíziszap is hígtrágyaként hasznosítható. Az aprítékot készen, zsáokban is meg lehet vásárolni, ez esetben megfelelő nedvességtartalmú tüzelőanyagot kapunk. Viszont ha egy aprítógéppel maga állítja elő a tüzelőt az önkormányzat, úgy gondoskodik a téli tüzelőről, hogy eközben számos közmunkásnak adhat értelmes munkát.

Az aprítékkan az egyetlen hátránya, hogy használati meleg víz előállítására nem a legjobb, arra viszont a kombinált rendszerben ott van a napkollektor. Hőcserélővel, vezérléssel minden műszaki probléma megoldható – állítja Zelizi János. ■

VÁLLALATI **ZÖLD PARTNER** CSOMAG

Villamos energia megújuló forrásból

- Zöldenergia-szolgáltatás
- Zöld bizonyítvány
- Zöld számla
- Zöld kommunikáció

EGY CSOMAGBAN

ELMŰ - ÉMÁSZ - MÁSZ

AZ ÁRAMSZOLGÁLTATÓ

Az ELMŰ-ÉMÁSZ-MÁSZ Társaságcsoporthoz – egy, a piacon egyedülálló együttműködési csomag keretében – már nagyvállalati ügyfelei számára is kínál megújuló forrásból származó zöld villamosenergiát. A tarifa bázisa az EU szabványok alapján kiállított úgynevezett „Cancellation statement”, amellyel a velünk szerződött nagyvállalati fogyasztók igazolhatják, hogy az általuk felhasznált villamosenergia-mennyiség megújuló forrásból származik.

AZ EU SZABVÁNYOK ALAPJÁN KIÁLLÍTOTT ZÖLD BIZONYÍTVÁNY, A „CANCELLATION STATEMENT”

Szerződött ügyfeleink a megvásárolt zöld áram eredetét egy Zöld Bizonyítvány által tanúsíthatják. Ez a bizonyítvány egy olyan igazolás, amelyet az RWE Supply & Trading az EU szabványok alapján állít ki partnerünk nevére.

De az ELMŰ-ÉMÁSZ Társaságcsoporthoz nem egyszerűen csak zöld energiát kínál Önnek.

NEM CSUPÁN ZÖLD ENERGIÁT, HANEM ZÖLD EGYÜTTMŰKÖDÉSI CSOMAGOT KÍNÁLUNK!

Társaságcsoporthoz úgy alakította ki zöld együttműködési csomagját, hogy azzal elősegítse partnere környezettudatos és energiatakarékos működését.

A Zöld Partner csomag két részből áll: egy szolgáltatási és a kommunikációs csomagegységből.

SZOLGÁLTATÁSOK AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSI CSOMAGBAN

ENERGIA

ZÖLDENERGIA-SZOLGÁLTATÁS ÉS ZÖLD SZÁMLA

- Teljes egészében megújuló energiaforrásból előállított villamos energia, mely eredetét az RWE Supply & Trading által kiállított „Cancellation statement” igazolja.
- Zöld számla: az ügyfél által opcionálisan választható az elektronikus, vagy a 100%-ban újrafeldolgozott papírra nyomott áramszámla.

KOMMUNIKÁCIÓ

ZÖLD KOMMUNIKÁCIÓS TÁMOGATÁS: OKLEVÉL, ZÖLD PARTNER LOGÓ HASZNÁLATA, PR-MEGJELENÉS

- A szolgáltatáshoz kapcsolódóan kínált kommunikációs csomagunk egyik legfontosabb elemeként oklevelet állítunk ki ügyfelünk számára arról, hogy működéséhez megújuló forrásból származó villamosenergiát használ. Az oklevelet bárhol kihelyezheti, felhasználhatja nyomtatott megjelenéseiben, hivatkozhat rá publikációiban.
- Megkapja a Zöld Partner programban való részvételt tanúsító logó használati jogát, melyet feltüntethet valamennyi céges arculati és kommunikációs anyagán, termékcsomagolásán, annak kommunikálására, hogy működéséhez vagy gyártási tevékenységéhez az adott időszakban kizárólag megújuló energiaforrásból származó villamosenergiát használ.
- Társaságcsoporthoz anyagi támogatásával lehetősége nyílik egy országos napilapban történő PR megjelenésre, melyben – az Önnel egyeztetett tartalom és illusztráció mellett – hírt adunk az együttműködésről, ügyfelünk felelős, fenntarthatósági elvek mellett elkötelezett vállalati működését fókuszba állítva.
- Ugyanezen cikket megjelentetjük valamennyi saját marketingkommunikációs kiadványunkban, így vállalatoknak szóló online hírlevelünkben, márkamagazinjainkban, weblapunkon, social média csatornáinkon egyaránt.

MIÉRT VÁLASSZA A ZÖLD PARTNER CSOMAGOT?

... mert sokoldalú – Ön a megkötött villamosenergia-szerződés típusától függetlenül jogosult rá!

A villamosenergia-szállítástól és -szerződéstől függetlenül rendelkezésre áll a Zöld Partner Program és a vele járó „Cancellation statement”.

... mert kényelmes – tetszés szerinti időszakra igényelhető!

A „Cancellation statement” tetszőleges időtartamra, vagyis akár tört évre, vagy 1 évnél hosszabb időtartamra is igénybe vehető. Mi természetesen azt javasoljuk, hogy a hiteles kommunikáció érdekében váltsa teljes fogyasztását tartósan zöldre.

... mert praktikus – a szükséges mennyiséget ügyfelünk, Ön határozza meg!

Könnyű, egyszerű és tervezhető. A Zöld Partner programot szinte tetszőleges, rögzített mennyiségű villamosenergiára is igényelheti.

MIT KELL TENNIE, HOGY AZ ELMŰ-ÉMÁSZ-MÁSZ ÜGYFELEKÉNT ÉLHESSEN ZÖLD PARTNER PROGRAMUNKKAL?

Semmi egyebet, minthogy keresse fel cége személyes ügyfélmenedzserét a további részletekkel kapcsolatban vagy írjon a zoldpartner@elmu.hu e-mail címre.

A szálak messzire vezetnek

Földalatti csempészjáratok az ukrán határ mentén

■ SZÖVEG ÉS KÉP: HORVÁTH MIKLÓS (UNG-VIDÉKI HÍREK)

Kárpátalját, később szinte egész Ukrajnát körbejárta a szenzációs hír: Szlovákia bűnügyi rendőrsége az ukrán-szlovák határ alatt július végén egy több mint 700 méter hosszú és 90 centiméter átmérőjű alagutat fedezett fel, amely 5-6 méter mélyen húzódik. Illetékesek szerint a schengeni övezet más határain eddig semmilyen hasonló „metrót” nem tártak fel. Rövidesen az ukrán hatóságok egy újabb földalatti járatra bukkantak. Vajon itt ez a sor vége, vagy csak a kezdete?

– A csempészek találékonyasága, akik lefektették, tényleg határtalan – hangsúlyozta a Szlovákia és Ukrajna államhatárának fizikai és műszaki védelmi rendszeréért felelős projektmenedzser.

Az ügy kivizsgálásának kezdeti szakaszában a hatóságok még találgattak az Ungvárról kiinduló alagút mibenlétével kapcsolatban. Jó néhány verzió merült fel. Az egyik, hogy a feltárt járat esetleg a második világháború idejéből származó védelmi építmény lehet, tekintve hogy az ungvári reptér térségében 1928 és 1944 között valóban folytak katonai célú építkezések. Cseh történészek szerint a repülőter területén nyolc védelmi állást alakítottak ki egykor, melynek földalatti folyosóiban egy katona kényelmesen közlekedhetett vállán a cseh hadseregben rendszeresített M-37-es géppuskával. Két ilyen védelmi állás a Szovjet

Honvédelmi Szövetség (DOSZAAF) ungvári bázisán ma is megtalálható, de a többi holléte ismeretlen.

Ebben a körzetben 1940-44 között az Árpád-vonal kiépítése keretében szintén létesültek lőállások. Ismert, hogy a Magyar Királyi Honvédség 1944. februárja és augusztusa között hadianyagraktárat épített harci repülőgépekhez szükséges lőszernek számára, az objektum bejáratát azonban 1944. októberében felrobbantották, amit magyar hadtörténészek is megerősítettek. Mindezekből kiindulva teljességgel elképzelhető, hogy a csempészek rábukáltak valamilyen néhai katonai létesítményre, amit aztán továbbfejlesztettek.

E logikusnak tűnő feltételezéseket azonban megkérdőjelezi a részletes vizsgálatok, amelyek azt támasztották alá, hogy a sínekkel felszerelt, alagutat egyértelműen újonnan építették, falait műanyaggal borították be, amit acélvázal erősítettek meg és villanyvezetékekkel látták el. Űgyszintén találtak síneken guruló kiskocsikat, amelyek segítségével Ukrajna területéről Szlovákiába szállították az árut: a kezelő megnyomta az irányítópult gombját, a megrakodott kiskocsi pedig vidáman zakatolva gurult oda és vissza.

A járat lejárata szlovák oldalon egy magáncég területén van, amelyet magas kerítés vesz körül. Szemtanúk azt mondják, hogy onnan nagy méretű gépjárművek hajtottak ki ömlesztett rakománnyal. Hogy mi rejtőzött alatta, azt csak találgatni lehet. Minden jel szerint nem csupán olcsó cigarettát szállítottak a járaton keresztül, de illegális bevándorlókat, sőt kábítószeret is. Az alagút ukrán oldalán az operatív munkatársak találtak cigarettás ládákat, 5 afgán állampolgár személyi igazolványát és egy kilogramm fehér port, amelyet jelenleg a szakemberek vizsgálnak.

VÍZMŰVESEK BOTLOTTAK BELE

Az alagútra a Kelet-szlovákiai Vízmű (Vychodoslovenský vodárny) szakemberei bukkantak rá, miközben egy

speciális berendezést használnak, amely lehetővé teszi, hogy a felszínről megtalálják a mélyben futó csöveket és kommunikációs kábeleket. Tanulmányozva a vájat struktúráját, az alagút vonalát követve eljutottak egy magánház területére az ungvári Zaporizsszka utcába.

Az ügy pikantériája, hogy kiderült: a szóban forgó ungvári telket 2004-ben – más környező telkekkel együtt – az Ukrán Biztonsági Szolgálat néhány munkatársának adták el, akik később továbbértékesítették azokat. Abban az időben a szlovák oldalon az alagút helyén csodálatos gyümölcsös volt, amit később kivágtak. Az alagút ungvári végén pedig 2009-ben kinőtt egy ház. Amikor az építkezés folyt, a szomszédok még csodálkoztak is, mennyire sok földet szállítottak el onnan. Azt gondolták, talán medencét ásat a tulajdonos. Akkoriban ez divat volt.

Valójában senki sem lakik a házban, amely még a Telek-könyvi Hivatalban sincs bejegyezve, de sikerült megtudni annak az embernek a nevét, aki leggyakrabban látogatott el ide: az illető egy ismert ungvári üzletember, a Kruiz kereskedelmi-szállodai komplexum tulajdonosa. Jelenleg külföldön tartózkodik. A beosztottjai szerint csak néhány napja utazott el, felesége szerint viszont már egy hónapja.

A szomszédos porták lakói elmondták, hogy naponta több teherautót és kisbuszt is láttak a lakatlan házhoz érkezni és miután a szomszédság panaszkodott is a nagy por miatt, még öntözték is az utat. Feltűnt a környékbelieknek, hogy míg korábban minden éjjel látták itt a járőröző határőrök lámpásainak fényét, nappal pedig kutyákkal mutatkoztak a környező az utcákon, addig az utóbbi időben eltűntek az államhatár éber őrzői.

EGYENRUHÁS ALVILÁG

Az ügyben nyomozó bűnüldöző szervek jelenleg azok körét próbálják behatárolni, akik érintettek lehetnek a törvénysértésben. De közben akaratlanul is felötlik néhány megválaszolatlan kérdés: Miként lehetséges az, hogy az államhatárnak ebben a térségében, ahol megerősített határellenőrzés van, valamilyen megfoghatoznak a határőrök, miközben egy akkora méretű csempészalagút építése folyik, amit normális esetben aligha lehet feltűnés nélkül megvalósítani? Itt azonban senki semmit nem látott, nem is hallott?

A kisszelmenci Európa üzletház – e ház pincéjéből indult a második csempészalagút

Ez nem metró, csak majdnem: kisvonat szállította át a csempészarut Szlovákiába

Ukrajna 2006 óta folyamatosan az első helyen áll az Európai Unióba irányuló cigarettacsempészségben érintett országok között. A nemzetközi vámszövetség a napokban közzé tett Customs and Tobacco Report 2011. című kimutatása szerint a 2011-ben ismét éllovas lett Ukrajna. Ebben az évben 115 nagy ukrainai eredetű szállítmányt koboztak el a határon, míg a második Oroszország lett 65 lefűlt szállítmánnyal.

A helyi lakosság körében nyílt titok, hogy az illegális szerencsejátékok vagy a csempészség hátterében a rendvédelmi szervek egyenruhásai állnak. Elegendő megfigyelni, az államrend derék őrei milyen autósodákon közlekednek, s mekkora magánházakat építenek. A fényűző életmódot a hivatalos fizetésükből aligha engedhetnék meg maguknak.

Sokat sejtet a hatóságok és a csempészmaffia összefonódásáról az a történet, amelyről ukrán kollégánk, az Urjadovij Kurjer kárpátaljai tudósítója, Vaszil Bedzir számolt be. Lapja megbízásából személyesen próbált érdeklődni az UBSZ-nél az ügy részleteiről, előre egyeztetett időpontban érkezett, azonban udvariatlan fogadtatásban részesült: órákon át várakoztatták a folyosón, nem tájékoztatták, majd végül kiderült: a nemzetbiztonsági szolgálat megyei főosztályának vezetője sürgősen szabadságra ment...

ÚJABB CSEMPÉSZALAGÚT – KI TUDJA HÁNYADIK?

Napokkal az ungvári alagút lelepleződése után a szlovák államhatár közelében, ezúttal a színmagyar Kisszelmencen – mely a szlovákiai Nagyszelmenc szomszédjában található – bukkantak egy újabb alagútra, ezúttal ukrán nyomozók. A földalatti járatra az Európa kereskedelmi központ raktárhelyisége alatt, 4 méter mélységben találtak rá. A lejáratot gondosan álcázták. Szemtanúk állítása szerint az objektumot feltűnő sietséggel, alig két hónap alatt építették ki.

A rendelkezésre álló információk szerint a most fellelt alagút rossz állapotban van, egy részét víz öntötte el, több helyen beomlott. Viszont itt is találtak elektromos vezetékeket és szállításra alkalmas kocsikat. Szlovák oldalról azt a tájékoztatást adták, hogy náluk egyelőre nem találtak alagúthoz vezető lejáratot.

A történeteket kommentálva a szlovák rendőrség vezetője elmondta: szerinte nem lehetetlen, hogy a schengeni határ mentén több csempészek használta alagút is létezik. Rádásul az egyik kárpátaljai hírportálon (UA-Reporter) is megjelent olyan hír, mely szerint a nagyszőlősi járási Hízsán is találtak egy Romániába vezető csempészáratot. Érdekes kérdés, vajon találnak-e hasonló alagutakat az ukrán-magyar államhatáron is? ■

A „kis Csiga” sportos várost épít

■ SZÖVEG ÉS KÉP: BERTÓK T. LÁSZLÓ

Huszár Gábor a gyereksporttért elkötelezett tanáremberként, iskolaigazgatóként vált közismert alakjává Szentgotthárdnak. Tizennégy éve tagja lett a képviselő-testületnek, majd amikor ki kellett állni a város határától száz méterre tervezett osztrák szemétegető ellen, a Brüsszelig elhallatszó tiltakozásban is aktív szerepet vállalt. 2010-ben választották polgármesterré.

– Huszonöt év tanítás után hogy jött a polgármesterség?

– Bennem, mint sport szerető emberekben általában erősen él az új kihívások keresése, és volt egy pillanat 2010-ben, amikor úgy éreztem, több hasznomat venné a közösség a város élén. Ekkor már nyakig benne voltam a helyi politikában. Nem szívesen ragoznám döntésem miérett, legyen elég annyi, hogy az előző polgármester városfejlesztési koncepcióját más alapokra kellett helyezni. Hajszállal ugyan, de sikerült nyernem.

– Azért avasson be, mi volt a konfliktus lényege?

– Jó néhány város vezetésével ellentétben Szentgotthárd korábban mindig kardoskodott az intézményeiért. Jó dolog a fejlesztés, de nem szabad, hogy az intézmények működtetésének rovására történjen. Én mindig azt képviseltem, hogy csak annyit költsünk fejlesztésekre, amennyit biztonsággal elbír a költségvetés és jól fontoljuk meg, mi legyen a prioritás. Egy várost nem lehet úgy vezetni, mint egy építési vállalkozást, és vannak összeférhetlenségi szabályok is, amelyeket egy polgármesternek illik betartani!

– Említette, hogy sportember. Mit sportol?

– Szenvedélyem a síelés, síoktató is vagyok, de gyerekkoromban szinte minden sportot kipróbáltam a kosárlabdától kezdve egészen nagypapám ladikjáig, amellyel kamasz koromban minden reggel a Rábán eveztem kilométereket. Így próbálva imponálni a lányoknak. Édesapám testnevelő tanár volt, én sportiskolát igazgattam, lányom, pedig testnevelőnek, edzőnek tanul. Fiam, feleségem is sportol úgyhogy mondhatom, az életemet végigkíséri, átszövi a mozgás. A mindennapos testnevelés bevezetését ezért is tartom a legnagyos dolognak, ami az oktatásügyben történhet.

– Ismerek olyan iskolát, ahol alsó tagozatban nincs is testnevelő tanár, a nem éppen sportos tanítónéik pedig inkább matekoztnak testnevelés óra helyett is.

– Ez tragédia! Ha a korosztályra szabott aktuális fizikai terheléseket nem kapja meg a gyerek 6-10 évesen, akkor számára egy életre elment a hajó. Tudniillik például az ízületek nyújthatósága csak adott korban lehetséges, 16 évesen már hiába küldjük el konditerembe, nem lesz képes semmilyen sportban kiemelkedni. A szentgotthárdi gyerekeken végzett felmérésünk is igazolja, hogy azon osztályok tanulói, ahol

emelt szintű testnevelés volt – de legalábbis volt testnevelő tanár alsó tagozaton – kimagaslóan jobb eredményeket produkáltak később, mint az olyan osztályok gyerekei amelyeknél az volt, amit ön is említ.

Persze, nem csak az óraszám növelése kell legyen a cél, hanem a minőség emelése, és a motiváció mind a tanár, mind a diák részéről.

Ha valami nem okoz örömet a gyerekeknek, nem sikerült felkelteni az érdeklődését iránta, akkor nem lesznek eredmények sem. Ezért is adtunk lehetőséget a multifunkciós sportcsarnok építésére.

– Ön érezhető szenvedéllyel beszél a hivatásáról. A polgármesterségben is ugyanilyen?

– Én soha nem csinállok semmit félgőzzel. Főleg azt nem, ami örömet okoz, és valami jót tenni egy 830 éves városért lelkesítő dolog. Bár felmenőim többsége Szentgotthárdon is dolgozott, én 1985-ben a főiskoláról kerültem az akkor megépült új iskolába. Akkoriban megállítottak az utcán számomra teljesen ismeretlen emberek, meglapogatták a vállamat: te vagy a kis „Csiga”? A kis Huszár Gábor?

HUSZÁR GÁBOR

1959-ben született Körmenben, főiskolai, majd egyetemi tanulmányait Pécsen folytatta, ahol biológia-technika szakos tanári diplomát szerzett. 1985-től a szentgotthárdi Széchenyi iskola alapítója. 1998 óta önkormányzati képviselő. 2010-ben választották polgármesterré. Alapítója a Pro Natura St. Gotthard Civil Összefogásnak, amelyben a Heiligenkreuz-i hulladékégető és Rába-habzás elleni küzdelemben vezető szerepet vállalt. Nős, egy fiú és egy leány édesapja.

– Édesapja beceneve volt a Nagy Csiga?

– Igen, mert biológia-testnevelés szakos gimnáziumi tanár volt, és miután csigákat gyűjtött, ez a becenevő ráragadt. Én annyi szeretetet kaptam az emberektől huszonöt év alatt, mint pedagógus, hogy azt vissza akarom adni. És vissza is adom. ■

Portál

- Napi hírek • Heti hírlevelek •
- Expó • Pályázatok • Vitafórum • Hozzászólások •
- Közigazgatási állásajánlatok •
- Rendezvények • Oktatások •

www.onkormanyzatiklub.hu

Intelligens megoldások sportpályákra

- Beltéri sportburkolatok
- Kültéri sportburkolatok
- Játsszóterek
- Tenispályák
- Műfü burkolatok

BASF Construction Chemicals Europe AG
Division CONICA Technik, Industriestr. 26, CH-8207 Schaffhausen
Tel. +41 (0) 58 958 2525, Fax +41 (0) 58 958 3525
E-mail infoconica@basf.com, www.conica.basf.com

Kapcsolat : Ilona Baumgartner
Tel. +36 1 336 09 68, Mob. +36 30 935 88 77
E-mail ilona.baumgartner@partners.basf.com

 BASF
The Chemical Company